UYUZ (SCABİES)

infektionsschutz.de
Wissen, was schützt.

İnsanlarda hastalığa sebep olan patojenlere ilişkin bilgiler

Uyuz nedir?

Tıp dilinde Scabies olarak adlandırılan uyuz, insanda görülen ve uyuz böceğinin neden olduğu, bulaşıcı bir deri hastalığıdır. Bu hastalık genel olarak sağlığı tehdit etmemekle birlikte can sıkıcı ve çok nahoştur. Hastalığa 0.3 ile 0.5 mm cesametinde, çıplak gözle görülmesi pek mümkün olmayan ve insanın üst deri katmanına gömülerek yerleşen çok küçük uyuz böcekleri yol açar. Bunlar yaklaşık dört ile sekiz hafta arasında yaşar ve bu süre içinde deriye her gün yumurta ve dışkı bırakırlar. Bu da bir süre sonra deri reaksiyonlarına neden olur. Uyuz böcekleri insan vücudu dışında bir ile iki gün arasında giysilerde ve yatak takımlarında yaşamaya devam edebilirler. Uyuz böcekleri özellikle insanların dar alanlarda birlikte yaşadıkları yerlerde yayılabilirler. Bu nedenle hastalık zaman zaman toplulukların bulunduğu kuruluşlarda veya bakım evlerinde daha sık görülür.

Uyuz nasıl bulaşır?

İnsandan insana

Uyuz böcekleri insandan insana öncelikle uzun süreli deri temaslarında (beş ile on dakikadan daha uzun süre), örneğin ortak oyunlarda, vücut bakımı yapılırken, sokulma, aynı yatakta yatma veya cinsel ilişki yoluyla geçer. Kısa süreli el sıkışma veya sarılma genel olarak bulaşmaya neden olmaz. Uyuzun kuvvetli kabuklanmayla kendini gösteren ve Norveç uyuzu olarak adlandırılan en bulaşıcı formunda derideki böcek sayısı kısa süreli bir deri temasıyla bile bulaşacak kadar yüksektir.

Hayvandan insana

Ev hayvanlarının yakalandığı uyuz böcekleri zaman zaman insanlara geçse de orada çabuk ölürler. Deri tahrişleri genellikle kısa bir süre sonra kendiliğinden geçer.

Giysiler ve eşyalar yoluyla

Ortak kullanılan yatak takımları, yorgan, yastık veya giysi yoluyla bulaşma daha nadir görülür. Bu duruma uyuz böceklerinin sayısal çokluğundan dolayı Norveç uyuzunda daha çok rastlanır.

Hastalarda ne gibi hastalık belirtileri görülür?

Yatak sıcaklığında özellikle belirginleşen deri yanması ve kaşıntı uyuzun sık görülen ilk belirtileridir. Kaşıntı uyuz böceklerinin doğrudan etkilemediği deri bölgelerine bile yayılabilir. Parmak araları, ayak parmakları, el ve ayak bilekleri, omuzlar, dirsekler, meme uçları ve genital bölgeler öncelikle etkilenen bölgelerdir. Özellikle bebeklerde ve küçük çocuklarda saçlı baş, yüz, avuçlar ve tabanlar da etkilenebilir.

Deri üstünde çıkan, ancak çıplak gözle görülmesi epey zor olan, ince, koyu renkli ve düzensiz çizgiler tipiktir. Bunlar deride böceklerin açtığı tüneller yüzünden meydana çıkar. Deri bir süre sonra toplu iğne başı büyüklüğünde kabarcıklarla, kızarık ve kabarık boğumlarla veya sivilcelerle tepki verir. Buna ilaveten kaşıntı yüzünden yaralanan deri bölgeleri cılk hale gelip iltihaplanabilir. Daha uzun süreli durumlarda böceklerin ifrazatı karşısında büyük bir alana yayılan alerjik döküntüler gelişebilir.

Öncelikle bağışıklık sistemi zayıf insanlarda uyuzun en bulaşıcı formu olan Norveç uyuzu görülebilir. Bu durumda böcek sayısı çok yüksektir ve kabuklanma güçlüdür.

Hastalığın kuluçka süresi ne kadardır ve bulaşıcılık ne kadar sürer?

İlk bulaşmadan sonra iki ile beş hafta sonrasında, yeniden bulaşmada ise bir ile dört gün sonra şikayetler ortaya çıkar. Uyuz böcekleri deride bulunduğu sürece uyuz bulaşıcıdır. Böceklerin sayısı enfeksiyonun ilk aylarında artış ve sonrasında sağlıklı bir bağışlık sistemi sayesinde genellikle düşüş gösterir. Yoğun bir vücut bakımı uygulayan ve kozmetik kullanan hastalarda deri değişimleri çok az miktarda olup uzun süre fark edilmeden kalabilirler. Uyuz tedavi edilmezse kronik hale gelebilir, ancak bir süre sonra kendiliğinden iyileşebilir de.

En fazla risk altında bulunan kişiler kimlerdir?

Uyuz bütün dünyada görülebilen ve her yaştan insanın yakalanabildiği bir hastalıktır. Orta Avrupa'da çocuklar, bakıma muhtaç yaşlılar ve bağışıklık sistemi zayıf insanlarda bu hastalık daha sık görülür.

Hastalık tipik bir biçimde çocuk yuvaları veya bakımevleri gibi topluluk barındıran kuruluşlarda yoğunlaşmaktadır. Buralarda özellikle bakıcı personel bulaşıcılık tehlikesiyle karşı karşıyadır.

BVÖGD Bundesverband der Ärztinnen und Ärzte des Öffentlichen Gesundheitsdienstes e.V.
Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung BZgA

UYUZ (SCABİES)

infektionsschutz.de
Wissen, was schützt.

İnsanlarda hastalığa sebep olan patojenlere ilişkin bilgiler

Hastalık durumunda nelere dikkat etmeliyim?

- Yukarıda anılan hastalık belirtileri başgösteriyor veya uyuzdan şüpheleniyorsanız derhal doktorunuza görünmelisiniz.
- Uyuz tedavisinde skabisidler olarak tabir edilen etkili ilaçlar mevcuttur. Bunlar genellikle krem, sprey veya merhem olarak deriye uygulanır veya ağız yoluyla alınır.
- Hastalar hastalığın başkalarına bulaşmasını önlemek için geçici olarak onlarla teması sınırlamalı ve özellikle de doğrudan deri temasından kaçınmalıdır. Skabisidlerin bir iki kere kullanımından sonra hastaların hastalığı bulaştırma ihtimali genellikle ortadan kalkar. Norveç uyuzuna yakalanan hastaların hastalığı bulaştırmaması yönünde daha uzun bir tedavi gereklidir. Kaşıntı tedaviden sonra da bir ile iki hafta kadar devam edebilir.
- Hastaların giysilerini, iç çamaşırlarını, havlularını ve yatak takımlarını her gün değiştirin ve onları en az 60°C'de yıkayın. Ayakkabı veya tüylü oyuncak hayvan gibi uzun süre vücut temasında bulunulan ve yıkanarak temizlenemeyen eşyalar kuru bir biçimde 21°C'nin üstündeki plastik torbalarda en az üç gün muhafaza edilmelidir. Yastıklı mobilyalar elektrik süpürgesiyle temizlenebilir veya en az iki gün boyunca kullanılmayabilir.
- Uyuz hastalığında enfeksiyondan korunma yasasının düzenlemeleri geçerlidir. Uyuza yakalanan veya yakalandığından şüphe eden kişiler okullar ve çocuk yuvaları gibi kuruluşlara geçici olarak gitmemeli veya orada faaliyet göstermemelidir. Söz konusu kişiler içinde yer aldıkları kuruluşu hastalık veya hastalık şüphesi hakkında bilgilendirmek zorundadır.
- Kuruluş yetkili sağlık birimini hastalık veya hastalık şüphesi hakkında bilgilendirecektir. Sağlık birimi veya tedaviyi üstlenen doktor hastaların kuruluşa yeniden ne zaman döneceğini veya oradaki faaliyetlerine ne zaman başlayacağını saptar.

Kendimi nasıl koruyabilirim?

- Önceden koruyucu önlem almak neredeyse mümkün değildir, çünkü uyuz hastalığı herhangi bir belirti göstermeden önce bulaşmış olabilir.
- Hasta kişi ile yoğun veya uzun süreli deri temasında bulunmuş kişiler, hastalığın bulaşmasını önlemek için başkaları ile beş ile altı hafta arasında yoğun deri temasından kaçınmalıdır. Uyuz hastalığına işaret eden hastalık belirtileri bakımından kendilerini takip etmelidirler. Hastalık belirtilerin görülmesi halinde hemen bir doktora başvurulmalıdır.
- Hastalarla vücut temasından kaçınamıyorsanız, örneğin çocukların veya bakıma muhtaç olanların vücut bakımıyla uğraşmak durumundaysanız uzun kollu giysiler giymeli ve tek kerelik eldiven kullanmalısınız.

Nerelerden bilgi edinebilirim?

Daha fazla danışma ve bilgi için yerel sağlık birimi hizmetinizdedir. Bu birimlerden güncel durumla ilgili bilgi edinebilir, onların hastalıkla başetme konusundaki büyük tecrübesinden faydalanabilirsiniz.

Daha fazla (uzmanlık) bilgisi için Robert Koch-Institut'un internet sayfalarından yararlanabilirsiniz (www.rki.de/skabies).

Enfeksiyondan korunma hakkında daha fazla bilgiye buradan ulaşabilirsiniz: Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung (www.infektionsschutz.de).

STEMPEL

Yayımcı:
Federal Sağlık Eğitimi Merkezi, Köln.
Tüm hakları saklıdır.
Bundesverband der Ärztinnen und Ärzte des Öffentlichen Gesundheitsdienstes e.V. (Kamu Sağlık Hizmetleri Federal Doktorlar Birliği e.V.) ile işbirliği içinde ve Robert Koch Enstitüsü'nün danışmanlığı ile hazırlanmıştır.
Bu Kamu broşürü www.infektionsschutz.de adresindeki ana sayfadan ücretsiz olarak indirilebilir.

BVÖGD Bundesverband der Ärztinnen und Ärzte des Öffentlichen Gesundheitsdienstes e.V.
Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung BZgA